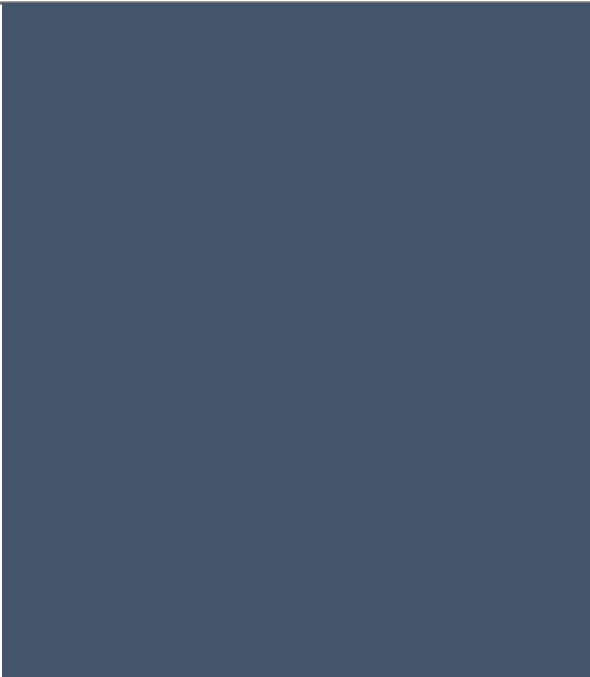

Politiske forslag

Vedtatt på årsmøtet til Hordaland Arbeiderparti
2017

Innholdsfortegnelse

1. Bedre læring for alle.....	2
2. Et trygt arbeidsliv – for alle!	5
3. Industri, energi og bærekraft	7
4. Kraftforedlende industri	9
5. Plastforurensing i verdenshavene	11
6. Grønt skifte i skipstransporten	12
7. Havbruk-sjømatnæring.....	13
8. Sjødeponi.....	14
9. Asyl, flyktning og integrering	15
10. Helse	17
11. Samferdsel	19
12. Boligpolitikk.....	22
13. Regionreform	24
14. Forsvar.....	25
15. Gjeld og forbruk	27
Enkeltforslag	27

1. Bedre læring for alle

Dokumentet er ikke korrekturlest

Hordaland Arbeiderparti mener at en helhetlig skoledag i grunnskolen er på høy tid. Fysisk aktivitet og ernæring er avgjørende for elevers konsentrasjon og dermed prestasjoner på skolen. Hordaland Arbeiderparti mener man bør inkludere fysisk aktivitet i flere skolefag. En naturlig konsekvens av flere skoletimer bør også være et gratis måltid i løpet av skoledagen.

Gjennom en lengre skolehverdag vil man kunne legge opp til leksehjelp for elevene. I dag er all læring utenfor skolen avhengig av foreldres kunnskapsnivå og mulighet til å gi god leksehjelp. En mer helhetlig skoledag vil også innebære at skolene ikke lenger gir hjemmelekser, og slik være med å sikre at elever får mer tid til fritidsaktiviteter.

Hver dag sliter mange unge på ungdomsskolen og i den videregående skolen med skolehverdagen. Mye av årsaken handler om trivsel og å bli sett. Hordaland Arbeiderparti mener derfor at alle videregående skoler og ungdomsskoler skal ha en ordning med en gruppe sosialpedagoger som kommer elevene i møte. En slik ordning har de allerede på Nordahl Grieg VGS kalt "Dristige hjerter".

Hvis vi skal lykkes med å utdanne barn og unge til et fremtidig samfunn i stadig endring er det viktig at vi utdanner hele mennesket. Ludvigsen-utvalget la i 2015 frem sin rapport om hva elevene må lære i fremtidens skole, og hvilke endringer som må gjøres i fagene. Fagovergripende kompetanser som problemløsning, kreativitet og samarbeidsevne bør legges bedre vekt på i skolen. De praktiske og kulturelle fagene må få plass og det må bli gitt flere praktiske oppgaver i flere fag. Utvikle et mer variert system for vurdering som fremmer læring.

- Praktiske fag og kulturfagene må gis større plass i grunnskoleutdanningen
- Lærerplanene må revideres, reduseres og legges på et mer overordnet nivå
- Statlige universitet og høyskoler skal i større grad tilby pedagogisk og faglig påfyll
- Hordaland Arbeiderparti ønsker å gjøre «Dristige hjerter» til et nasjonalt prosjekt og lage en støtteordning for videregående skoler og ungdomsskoler for ansettelse av sosialpedagoger.
- Gi elever i videregående skole en forskriftsfestet rettighet til tett og rask oppfølging ved tegn til frafall.

Hordaland Arbeiderparti mener skolen bør gi flere sjanser til flere. Etter at stortinget i 2015 drastisk økte satsene for privatisteksamen har veien til formalisert utdannelse for mange blitt vanskeligere og dyrere. Den drastiske økningen i eksamensavgiften, spesielt for de som ikke klarer det på første forsøk, rammer de som allerede er dårligst stilt i norsk arbeidsliv. Mange er usikre på om de klarer å sette seg tilbake på skolebenken, og gjennomføre en skoleeksamen etter å ha vært mange år i arbeidslivet.

- Satsene for oppmelding til videregående eksamen som privatist bør senkes, spesielt med tanke på 2.gangs avlegging av eksamen.

11 mnd. studiestøtte og utbygging av studentboliger

Lik rett til utdanning er en grunnpilar i det norske utdanningssystemet, og en forutsetning for et samfunn med like muligheter for alle. En god studentfinansiering, flere studentboliger og gode velferdsordninger er sentrale forutsetninger for å ha reell lik rett til utdanning. Disse tilbudene vil også være med å redusere sosiale forskjeller og skape sosial mobilitet.

Boutgifter er studentenes klart største utgift. Flere studentboliger er et sentralt virkemiddel for å styrke studentøkonomien og sikre studenter tilpassede boforhold under studietiden, samtidig som dette vil lette på det private boligmarkedet.

Hordaland arbeiderparti vil:

- Fullføre opptrappingen mot 11 måneders studiestøtte.
- Knytte studiestøtten til Grunnbeløpet i folketrygden (G-regulering), og binde støtten til minimum 1,5 G.
- Bygge flere studentboliger, med vekt på studiestedene med størst behov. Det bør være et langsiktig mål om en 30 % studentboligdekning, og at boligbyggingen trappes opp med et årlig nivå på 3000 boliger frem til dette målet er nådd.

Økt kvalitet til forskningsinstituttene

For Norge er forskning og utdanning (fou) et viktig konkurransefortrinn. En stor andel av forskningen i Norge foregår i instituttsektoren. Dessverre for norske studenter deltar de fleste forskerne som arbeider for norske forskningsinstitutter ikke i undervisningen og veiledningen av studentene.

Instituttene er bredt geografisk lokalisert og har god kontakt med lokalt næringsliv. Derfor utgjør sektoren viktige høykompetansearbeidsplasser i hele landet. Andelen eksternfinansierte forskningsmidler i Norge har økt, noe som har gitt UoH sektoren konkurranse om de beste talentene og mange av de beste hodene i Norge er ansatt i instituttsektoren. Dette har dessverre medført at mange av våre fremste forskere blir utilgjengelig for undervisning og veiledning i UoH-sektoren.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Arbeide for å utrede nye former for samarbeid mellom instituttsektoren og UoH-sektoren til også å inkludere undervisning
- Utrede intensivordninger for forskningsinstituttene til å tilby sin kompetanse til undervisning
- Arbeide for å sette i gang et pilotprosjekt for ny form for samarbeid mellom forskningsinstituttene og UoH-sektoren.

Students at Risk – ordningen må gjøres permanent

”Students At Risk” er et pilotprosjekt for forfulgte og utsatte studenter som blir hindret utdannelse i sitt hjemland på grunn av sitt politiske engasjement for menneskerettigheter og demokratiutvikling.

Gjennom ordningen får studentene fortsette å kjempe for demokrati og rettigheter i hjemlandene sine etter de er ferdige i Norge, men returnerer bedre rustet med fullført utdanning og et internasjonalt nettverk. Ved å styrke og støtte opp under deres engasjement begrenses ikke hjelpen til enkelte studentaktivister, men vil gjennom deres kamp nå ut til veldig mange flere.

Hordaland arbeiderparti ønsker:

- Å innføre Students at Risk (StAR) som en permanent ordning i Norge, for å sende klare signal om at vi ikke aksepterer å kneble studentaktivister på grunn av deres engasjement for menneskerettigheter og demokratiutvikling.
- Å oppfordre EUs medlemsstater og EU-parlamentet om å støtte oppstart av Students at Risk på europeisk nivå, gjennom Erasmus+-programmet.

Religion i skolen

Religionsfriheten er et viktig prinsipp som er slått fast i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. Fellesskolen skal være for alle. Derfor må den være livssynsnøytral, og undervisningen skal ikke være forkynnende. Samtidig skal skolen anerkjenne og respektere elevers rett til å ha en tro. Religionsfaget i den norske skolen skal være med på å løfte norske elevers forståelse av Norge og verdens religioner, livssyn, etikk og kritisk tenkning.

Hordaland Arbeiderparti mener at fokuset på etikk i religionsundervisningen er svært viktig for norske elevers allmennutdannelse. Dette er særlig viktig for at elever kan tilegne seg mer kunnskap, forståelse og respekt rundt verdens religioner og livssyn. På denne måten får elever mulighet til å tilegne seg kunnskap om typiske etiske problemstillinger og hvordan reflektere over hva som er rett og galt.

Skolen er i tillegg til å være en kunnskapsarena også en kulturforvalter. Skolegudstjenestene i forbindelse med jul og påske er en del av vår historie og kulturarv. Samtidig er det en utfordring at mange skoler tar det for gitt at alle elevene skal delta på skolegudstjenester. Deltagelse skal være frivillig og skolen skal arrangere et alternativ for de som ikke ønsker å delta.

Hordaland Arbeiderparti vil

- At K-en i KRLE fjernes, og at faget får navnet RLE (Religion, livssyn og etikk)
- At etikk og kritisk tenkning skal vektlegges i faget.
- At religionsundervisningen skal reflektere det spekteret av livssyn og religioner som finnes og bidra til økt forståelse

- At skolen skal ikke skal stå som arrangør av religiøse arrangementer
- At skolen skal fortsatt kunne legge til rette for at elever kan få delta på skolegudstjenester i regi av kirken.
- At det skal være aktiv påmelding til eventuelle skolegudstjenester
- At skolen skal arrangere et likeverdig og livssynsnøytralt tilbud som oppleves som meningsfylt for de elevene som velger ikke å delta på skolegudstjeneste
- At skolen skal legge til rette for at også elever med andre religioner eller livssyn skal kunne delta på arrangementer i forbindelse med religiøse høytider

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

2. Et trygt arbeidsliv – for alle!

Arbeiderpartiet vil sikre arbeidstakere en trygg arbeidshverdag. Trygge arbeidsforhold skaper et utviklende og godt arbeidsmiljø til beste for både arbeidsgiver og arbeidstaker. Denne tryggheten er nå truet i deler av arbeidslivet.

Hordaland Arbeiderparti vil sikre at:

- Innkjøpsregelverket skal være vanntett mot sosial dumping
- Samhandlingen mellom etater må bli bedre.
- Kampen mot sosial dumping må høyere på dagsorden til politi og myndigheter
- Kollektiv søksmålsrett må gjeninnføres
- Arbeidstilsynet skal bli mer offensiv og bruke muligheten i lovverket til straff i saker med arbeidslivskriminalitet

Midlertidige ansettelser og nullkontrakter

Hordaland Arbeiderparti ser med uro på økningen i midlertidige ansettelser. Særlig oljerelatert industri har de siste årene slitt med stadige nedbemanninger og permitteringer. Man ser nå at de samme bedriftene i økende grad benytter seg av midlertidige ansettelser og «bemanningsselskapsmetoden», hvor folk blir ansatt i fast stilling, men uten lønn mellom oppdrag.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Fjerne den generelle adgangen i Arbeidsmiljøloven til midlertidige ansettelser.
- Fjerne muligheten til å ta i bruk «nullkontrakter» og arbeidskontrakter uten lønn mellom oppdrag.
- Bruke muligheten i lovverket til å utelukke bruk av bemanningsbyrå.

Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA)

Det har vært en økning i antall personer som har behov for varig tilrettelagt arbeid de senere år.

Dagens regjering ønsker å overføre ansvaret for varig tilrettelagt arbeid (VTA) fra stat til de enkelte kommunene. Regjeringen kan ikke love økt bevilgning for å sikre flere tilpassede arbeidsplasser. Dette er Hordaland Arbeiderparti imot.

Hordaland Arbeiderparti mener at for mange faller utenfor arbeidslivet. Et arbeid å gå til og å være stolt av, betyr mye for alle mennesker. Det å være en del av et fellesskap og bidra med sine evner og forutsetninger betyr mye for livskvalitet og verdighet.

Hordaland Arbeiderparti krever at:

- Arbeidsmarkedstiltak for mennesker med særlige behov skal ha samme organisering som andre på tiltak.
- At tallet på tiltaksplasser økes slik at alle som trenger slike ordninger får et tilfredsstillende tilbud
- VTA-plasser i skjermet virksomhet skal prioriteres.
- Staten skal sikre finansiering og tilstrekkelig kapasitet i de kommunale VTA bedriftene.
- Gjennomgå bruken av anbud innenfor dette området.

Utflytting av statlige arbeidsplasser

Det finnes gode eksempler på at utflytting av statlige arbeidsplasser bedrer kvaliteten i tjenestene, styrker konkurransekraften og gir et rikere arbeidsmarked for hele landet.

Etablering av TV2 utenfor Oslo har bidratt til å utvikle NRK og Norge har den sterkeste allmennkringkasting i Europa. Etablering av Konkurransetilsynet i Bergen har bidratt til at Norge har styrket konkurranserett i akademia. Etter at Sjøfartsdirektoratet flyttet til Haugesund har vi fått et direktorat som har bidratt til at vi har utviklet en av verdens mest innovative maritime næringer.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Ha en aktiv politikk for utflytting av eksisterende statlige arbeidsplasser.
- At nye statlige arbeidsplasser skal som hovedregel lokaliseres utenfor Oslo.

Lærlinger

Muligheten til å få lærlingeplass kan være avgjørende for om man kommer inn i arbeidslivet eller om man blir stående utenfor. Det er urovekkende at knapt 1 av 3 som starter på en yrkesfaglig utdanning avslutter med fagkompetanse innenfor normert tid.

Offentlig sektor har et potensiale for å ta inn flere lærlinger, og på den måten hjelpe flere inn i det praktiske arbeidslivet, og å avhjelpe mangelen på fagarbeidere i fremtiden.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Øke antall lærlingplasser innenfor offentlig sektor
- Styrke yrkesfaglige elevers innpass i arbeidslivet.

- At kommunen skal ta inn minst 2 lærlinger pr. 1000 innbygger pr. år

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

3. Industri, energi og bærekraft

All olje- og gass aktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Utvinningen av olje og gass må være forenelig med fiskeri og havbruk, dersom dette ikke kan skje skal fiskeri og havbruk prioriteres. Hvis enkelte områder er så utsatte at en eventuell oljeutvinning med dagens teknologi og utstyr ikke lar seg forene med andre næringer eller av hensyn til miljøet, skal de ikke åpnes for petroleumsvirksomhet nå.

Årene som kommer byr på en rekke utfordringer for Norge som olje- og gassproduserende nasjon. I tråd med klimaavtalen som ble inngått i Paris i 2015 skal vi kutte egne utslipp og bidra sterkt til nedgang i globale klimagassutslipp. Økning i globalt energiforbruk må dekkes av fornybare energikilder og fossil energi må gradvis fases ut.

Skal vi lykkes med en ansvarlig politikk for fremtiden må vi i dag sørge for at det finnes kapasitet og kompetanse i næringen. Vi må bidra til at teknologi og kompetanse fra næringen overføres til annen industri og skaper nye varige og lønnsomme arbeidsplasser. Teknologi og kompetanse i oljeindustrien vil danne basis for utvikling av nye næringer, slik vi allerede har mange eksempler på.

Konsekvensutredning av uåpnede områder skal ta høyde for at det ikke skal åpnes for petroleumsaktivitet som utgjør hinder for kystfiske, fare for fiskebestand, fortrenger annen fornybar næring som havbruk eller som kan true natur og miljø i sårbare områder. Mer enn 50 års god sameksistens mellom oljeindustri og fiskeri viser at det er fullt mulig å ivareta alle parter interesser. Grundige konsekvensutredninger er avgjørende for å få kunnskap om ressursgrunnlag og andre forhold for å vurdere hvordan vi best forvalter samfunnets ressurser fremover.

Hordaland Arbeiderparti slutter opp om kompromissforslaget fra sentralstyret som innebærer at det åpnes for konsekvensutredning av Nordland 6. Utredningen skal avklare hvilke områder som eventuelt kan åpnes for olje og gassvirksomhet, og hvilke som skal unntas. En eventuell konsekvensutredning i Nordland 7 og Troms 2, skal ikke settes i gang i denne perioden. Resultatet av konsekvensutredning skal legges frem for landsmøtet.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- At det utarbeides en handlingsplan i samarbeid med partene i arbeidslivet for å sikre at nødvendig vedlikehold utføres på norsk sokkel.
- Redusere sikkerhetskritisk vedlikeholdsetterslep og sikre en høy HMS-standard på all aktivitet som foregår på norsk sokkel.
- At handlingsplanen også må ha en strategi for å gjennomføre permanent plugging av brønner på norsk sokkel, og slik dra nytte av ledig kapasitet i riggmarkedet.
- Norge må holde seg til EU-systemet for utslippsreduksjoner, og ikke iverksette tiltak med minimal utslippseffekt.
- Hydrogen må utvikles som energibærer for transportsektoren i tillegg til batteridrift.

- Satse på karbonfangst og lagring (CCS- Carborn Catch and Storage) som er helt nødvendig for at verden skal klare 2-graders målet. Norge må derfor bidra ved å utvikle slik CCS-teknologi.
- Vi vil øke bevilgningen til forskning på fangst og lagring av CO2
- Utnytte all teknologi og kompetanse vi har fått fra petroleumssektoren. Blant annet kan vi bruke denne kompetansen til å forske på alternative energikilder som kan bidra til å skape inntekt til norske bedrifter og den norske staten.
- Jobbe hardt inn mot regjeringens industrimelding for å få støtte for disse tiltakene.
- Se på muligheter for elektrifisering av flere prosesser på installasjoner offshore
- Sette ned et offentlig utvalg som får i oppgave å se på overskridelser og forsinkelser som er påført store prosjekt som har gått til Asia. Vi må lære av våre feil.

Vindkraft, hav-vind og fornybar

Hav-vind er derfor en god ressurs som kommer til å bli viktig for framtiden. Norge har en lang tradisjon for å operere med installasjoner utenfor kysten, og stor kompetanse når det kommer til teknologi- og offshore installasjoner. Denne kompetansen kan bli viktig for å presse ned prisene på utvikling og utbygging av vindparker utenfor kysten vår. Store variasjoner innenfor vær og vind langs norskekysten gjør at det vil være mest effektivt om vi distribuerer vindturbiner langs hele kysten. Dette vil gi en stabil tilførsel.

Et av de største problemene med vindkraft i Norge er at konsesjonsrundene er lange og har høye kostnader ved utbygging. Dette har ført til at Norge henger etter på utviklingen av vindkraft. I løpet av de siste årene har Sverige økt sin kapasitet for vindkraft med 10 ganger mer enn det Norge har. For at vi skal kunne drive med effektiv utvinning av vindkraft, vil det være nødvendig at avskrivningsreglene endres, slik at det skal bli billigere å utbygge vindkraft. Det vil også være nødvendig å få innført en svargaranti på konsesjoner. Denne svargarantien bør slettes til ett år.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Innføre en svargaranti på konsesjoner på vindkraft på 1 år
- Gjøre en endring i avskrivningsreglene som vil gjøre det mer lønnsomt med vindkraftutbygging i Norge
- At det blir tatt initiativ til en større utbygging av vindkraft både på land og offshore

Stor effektkjøring og mangel på minstevannføring i regulerte vassdrag har negativ effekt på biologisk mangfold. Alle vassdrag som skal reguleres for uttak av kraft må ha en bærekraftig forankring. Man vet at heftig effektkjøring og mangel på minstevannføring har stor negativ effekt på det biologiske livet i vassdraget. For å bevare de stedegne økosystemene og sørge for fri vandring av anadrom og stedegen fisk, må man ha tydelige og riktige nivåer av minstevannføring.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Det må stilles krav til minstevannføring i regulerte vassdrag, for å ivareta biologisk mangfold i større grad enn i dag.

Biogass

Biogassanlegg er et effektivt klimatiltak, som reduserer utslipp, samtidig som det produserer fornybar energi.

Hordaland Arbeiderparti mener at tunge kjøretøy med dieseldrift bør gradvis erstattes av kjøretøy med biogassdrift. En mulig løsning er å gi tunge kjøretøy med biogass som drivstoff, lignende fordeler som elbilene.

I dag er det rundt 150 busser i Oslo og Akershus som bruker biogass som drivstoff. Det nye biogassanlegget i Bergen skal forsyne rundt 80 busser med biogass-drivstoff. AUF i Hordaland mener det er viktig å se på muligheten for å bygge flere biogassanlegg i Norge, samt øke satsningen på forskning innenfor feltet. Biogassanlegg er et viktig klimatiltak, og et steg nærmere målet om å redusere klimagassutslipp.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Øke innsatsen for å få bruk av biogass på busser og annen tungtransport
- Gi transport med biogass som drivstoff, lignende fordeler som elbiler
- Utrede mulighetene for å bygge flere biogassanlegg i Norge, samt øke satsningen på forskning innenfor feltet

Klimafremende avgifter

I dag er klimaavgifter i ikke kvotepliktig sektor knyttet til sektorer og gjenstander som fører til utslipp, som avgift på bil og oljefyr. Dette gjør at man kan ta flere hensyn inn under samme avgift, men gjør det også vanskeligere å differensiere ulike klima og miljøfiendtlige utslipp slik at man kan styre forbruk og produksjon mot en mer klimavennlig retning.

En konsekvens ved økt beskatning på klimafiendtlige utslipp er at den rammer veldig mange uavhengig av inntekt og formue.

Hordaland arbeiderparti vil:

- Se på muligheten for å innføre en ny generell avgift på utslipp av alle klimagasser i ikke kvotepliktig sektor i tråd med forslaget fra Grønn skattekommisjon.
- Inntekten fra den generelle klimagassavgiften brukes til å subsidiere mer miljøvennlige alternativer, styrke velferdstjenestene samt å senke det samlede skattetrykket for lavinntektshusholdninger

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

4. Kraftforedlande industri

Kraftforedlande:

Den norske vasskraft har vore og vil fortsatt være bærebjelken i vårt energisystem. Det nordiske kraftoverskottet gjev oss mulighet til å erstatte fossil energibruk med fornybar elektrisitet i alle samfunnssektorer. Det offentlige eigarskapet sikrar at samfunnet sine interesser kjem i fyrte rekke i energipolitikken.

Skatt

Kraftbransjen er inne i ei stor omstilling. Frå å være ein svært lønsam næring med regulerte prisar og geografiske monopol ser vi nå ein bransje som er konkurranseutsatt på alle områder. Kraftselskapa

betaler i tillegg til ordinær bedriftsskatt bl.a. en grunnrenteskatt. Anna fornybar energi som vindkraft, solkraft og småkraft er underlagt heilt andre rammevilkår og legg press på tradisjonelle kraftselskap sin økonomi.

Dette slår også negativt ut for vertskommunar til vasskraftanlegga. Inntektene frå konsesjonskraft stuper, skatt på eigendom blir sterkt redusert som fylgje av verdifallet på kraftproduksjon. Vertskommunane sine inntekter frå kraftanlegga er ein kompensasjon for evig blir bandlagd av areal og naturverdiar og er ein viktig del av inntektsgrunnlaget for denne type kommunar.

Hordaland Arbeiderparti går difor inn for at det blir gjort ein heilheitlig gjennomgang av skatte- og avgiftsmessige rammevilkår for kraftbransjen og vertskommunane. Eit mål er at vi får ein skattemodell som sikrar at kraftselskapa har ser føremonar og økonomisk bæreevne til møte utfordringane med å oppretthalda og vidareutvikla verdiane som ligg i vasskrafta. Eit anna mål er at vertskommunane sin kompensasjon for avståtte areal og naturverdiar blir halden oppe og er stabile. Fram til ein heilhetlig gjennomgang ligger på bordet.

Hordaland Arbeiderparti meiner at normrenta for berekning av fri inntekt i grunnrentebeskatning skal settast til 2,5% og at kapitaliseringsrenten som blir brukt for å rekne eigedomsskatt reduserast til 3%.

Miljøtiltak i vassdrag

Hordaland Arbeiderparti meiner at vi skal ha god miljøtilstand i alle vassdrag, og at EU sitt vassdirektiv må fyljast opp. Regulantane for vassdrag får ansvar for å oppretthalde god miljøtilstand i regulerte vassdrag.

Regionale kraftselskap:

Hordaland Arbeiderparti vil forsvare det offentlige eigarskapet i kraftbransjen og meiner at dagens eigarstruktur i BKK gjev godt grunnlag for vidareutvikling av kraftbransjen i vår region. Vi er best tent med at staten som eigar av Statkraft gjev selskapet eigenkapital, økonomisk handlerom og klare føringar som gjer dei i stand til å forvalte sin eigardel i dei regionale kraftselskapa på ein måte som heile samfunnet er tent med. Dette er den beste måten å holde det offentlige eigarskap i hevd.

Kablar til utlandet:

Hordaland Arbeiderparti ser det som eit sjølvstendig mål at vi har kraftprisar som gjev konkurransekraft for kraftintensiv industri. Reell kraftutveksling med andre land sine kraftsystem kan gje både forsyningssikkerhet og stabile prisar i Norge. Rein krafteksport vil kunne svekka vår forsyningssikkerhet og gje auka prisar i det norske marknaden.

Hordaland Arbeiderparti vil difor gå mot at det blir bygd ut ytterligare med kablar til utlandet før ein har hausta erfaring med dei kablane som no er under bygging. I vurdering av samfunnsøkonomisk lønsemd skal det leggjast særleg stor vekt på prisverknaden for kraftintensiv industri. Alle utenlandsforbindingar skal eigast og drivast av Statnett for å sikre at gevinsten kjem norske nettkundar til gode. Det må gjennomførast ein ny vurdering av Statnetts konsesjon for kabel til Storbritannia, ut frå om denne kabelen er samfunnsøkonomisk lønsam.

Ny kraftintensiv industri

Kraftoverskudd i overskuelig fremtid gir oss muligheter til å erstatte fossil energi og etablere ny industri med fornybar kraft. Datasentre for lagring av store datamengder er en energiintensiv vekstindustri. For at Norge skal kunne bli konkurransedyktig lokaliseringssted for slik industri må vi

sørge for at vi har et godt nok utbygd fibernett og at vi har stabile rammevilkår. For eierne av slike sentre fremstår risikoen for å bli eiendomsbeskattet for teleinfrastruktur, teknisk utstyr og programvare som et hinder for etablering i Norge.

Hordaland Arbeiderparti ber om at dagens ordning for skattlegging av verk og bruk vert vidareført for å sikra ei stabil økonomisk utvikling i landets industri- og elkraftkommunar. Vidare ber me om at Finansdepartementet utarbeider nasjonale føreskrifter for verdsetjing av verk og bruk for å hindra lange og kostbare rettssaker mellom kommunar og næringsliv. I tillegg ber me om at prinsipp knytt til botnfrådrag på verk og bruk og næringseigedommar vert fastsett ved lov.

Hordaland Arbeiderparti vil at:

- Det må bygges ut et tjenlig fibernettverk på Vestlandet og fra Vestlandet til utlandet.
- Det blir utredet om eiendomsskattelovens «verk og bruk»-regel kan unntas teknisk utstyr og programvare som benyttes i datasentre eller i installasjoner for elektronisk kommunikasjon.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

5. Plastforurensing i verdenshavene

Forsøpling av sjø og havområdene våre er et stort problem som må tas tak i. Skjærgårdstjenesten og friluftsrådet har gode muligheter til å kartlegge og følge opp slik forsøpling, i tillegg til å være en viktig bidragsyter i holdningsskapende arbeid. Hordaland Arbeiderparti mener derfor at Skjærgårdstjenesten og friluftsrådet må styrkes.

Hordaland Arbeiderparti mener det er behov for drastiske tiltak for å stoppe spredning av plast i verdenshavene. Produsenter må i større grad få krav om innovative løsninger med miljøvennlige materialer.

Det er nødvendig både å forebygge og rydde opp for å redusere marin forsøpling. Den viktigste forebyggingen er god avfallshåndtering gjennom økt grad av materialgjenvinning, både i Norge og i resten av verden. Pr i dag finnes det ingen godt dokumenterte biologisk nedbrytbare plasttyper som fungerer i naturen. Derfor må forskning og utvikling av produkter som kan erstatte dagens plasttyper.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Arbeide for opprettelse av et internasjonalt fond for resirkulering av plast med fokus på næringsutvikling i utviklingsland
- Fondet bør også inkludere støtte til biologisk emballasjetyper som kan fungerer som næring til arter i naturen og inngå i naturens kretsløp.
- Fase ut bruken av plastprodukter av ESP/isopor i marine komponenter!
- Styrke Skjærgårdstjenestens og friluftsrådets arbeid med marin forsøpling
- Fase ut plastposer som ikke er biologisk nedbrytbare
- At flaskepanten økes til 5 kroner for små flasker og 7 kroner for store, og videre reguleres ut i fra konsumprisindeks med jevne mellomrom

- At all plastemballasje som ikke er raskt nedbrytbar avgiftsbelegges, noen som vil føre til utvikling av mer miljøvennlige alternativer til emballasje
- At dumping av plast fra fiskeflåter og andre fartøyer bøtelegges.
- Det må legges til rette for at fartøy kan levere plastavfall med gode returordninger.
- Vurdere en panteordning for innsamlet plast.
- At herreløst plast samlet av frivillige alltid skal kunne leveres gratis til renovasjonsselskapene hele året. Dette må finansieres av statlige midler.
- At det innføres en panteordning på gamle dekk
- At miljøverndepartementets utredning om å forby kosmetikk – og renholdsprodukter som inneholder microplast jamfør følges opp i tråd med stortingets beslutning 12. mai 2016.
- At klær som utskiller microplast merkes, slik at forbrukerne kan bevisstgjøres med hensyn til miljøbelastningen dette representerer.
- At Norge arbeider for en internasjonal avtale for å stanse utslipp av plast til havet.
- At kunstgressbaner med gummigranulat skiftes ut med materiale som ikke skiller ut microplast. De må være giftfri biologisk nedbrytbart materiale med samme nedbrytingstid som i naturen.
- At det innføres en ordning der produsenter og importører av utstyr som brukes i fiskeri- og oppdrettsnæringen får et ansvar for produktene gjennom hele livsløpet, også når de har blitt avfall. Det vil eksempelvis si at selgere av fiskegarn plikter å ta imot garnet når det kasseres.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

6. Grønt skifte i skipstransporten

Forslag 76 Grønt skifte i skipstransporten (Ivaretatt)

Skipsfart spiller ei viktig rolle i arbeidet med å få ned klimagassutslepp. Globalt står skipsfart for 2,5% av utsleppa, i Noreg står skipsfart og fiske for 5,4% av utsleppa

Hensyn til klima gjer at meir av verdens transport må gå sjøvegen i framtida, samtidig må skipsfarten redusere utslippene av klimagassar og miljøskadelig NOX. Samtidig har norske verft ledige ordrebøker og norske energiselskap tilgjengelig logutslepen energi som LNG, biogass og hydrogen. Arbeiderpartiet meiner det offentlige må bruke offentlige anbod til fremme utviklinga av framtidenes miljøvennlige skip, og det offentlige virkemiddelapparatet for å fremme vidare teknologiutvikling for sjøfarten.

Vi må leggje til rette for å skape ein flåte som er effektiv og miljøvenleg, heilt eller delvis driven av batteri, LNG eller andre miljøvennlige drivstoff som biodrivstoff og hydrogen, samt hybridløysingar. Vi må allereie no leggje til rette for framsynte reguleringar og utbygging av infrastruktur for bunkring og lading.

Anbodspolitikken må endrast i grøn retning. Aktiv bruk av Enova sine støtteprogram for å utvikle ny energi og klimavennlige løysingar er viktig. Investering i energieffektive løysingar på skip knytt til varme, ventilasjon, ulike former for energiattvinning, samt batterihybridar og reine batterielektriske ferjer, er viktig.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Føre vidare NOX-fondet, og oppretta eit eige CO2-fond for transport som også skal gjelda for sjøtransporten.
- Leggje til rette for auka produksjon av miljøvenleg skipsdrivstoff slik som LNG, biogass og hydrogen
- Bruke offentlige anbod til å fremme miljøvennlige skip som reduserer utslipp av klimagassar og luftforureining.
- Det vert lagt til rette for lengre anbodskontraktar som gjer det lettare for reiarlaga å satse på best mogeleg miljøteknologi.
- Evaluere konkurranseutsetting av fergedrift og passasjerfrakt til sjøs.
- Stimulera til auka utbygging av infrastruktur for LNG/biogass/hydrogen i heile landet, slik at det vert lettare å gå over frå forureinande energi til reinare gass.
- Igangsetting av eit pilotprosjekt for nullutsleppsbasert hurtigbåt for passasjertrafikk. Det må stilles samband til disposisjon for slik utvikling.
- Ha absolutte utsleppskrav i offentlege anbodsprosessar, noko som vil seie at utslepp ikkje berre vert eit av fleire moment i evalueringa.
- Vurdere statelege finansieringsordningar for fornying av nærskipsfartsflåten, dette må knytast opp til energi effektivitet og bærekraftigheit.
- Etablere arenaer i samarbeid med aktørane for større og betre samhandling mellom marin, maritim, olje og gass og fiskeri. Det er ein stor havgåande industri som har fleire fellestrekk enn ulikskapar.
- At alle fartøy som driv på offentlig konsesjon må få strengare miljøkrav knytt til operasjonar.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

7. Havbruk-sjømatnæring

Fiskeri

Fiskeressursane er fellesskapet si eigedom og skal underleggjast ei bærekraftig forvaltning. Dei skal bidra til auka verdiskaping og sysselsetjing i ei fremtidsretta fiskerinæring langs kysten. Målet er at Noreg skal vere verdas leiande sjømatnasjon. For å lukkast må det satsast meir på forskning, teknologiutvikling og forbetringar i produksjonen. Vi vil legge til rette for ein

fiskeflåte som er leiande på teknologiutvikling, sikkerheit, kvalitet og lønsemd. Utvikling av ny og betre teknologi som kan bidra til å auke kvaliteten og skape meir effektiv produksjon, må stå sentralt. I tillegg er det trong for teknologi for handsaming og prosessering av biprodukt og restråstoff for ei betre ressursutnytting og auka samla verdiskaping.

Fiskeri og fiskeindustrien treng gode rammevilkår som sikrar lønsemd, verdiskaping og trygge arbeidsplassar langs kysten. Fisk fanga på norske kvotar skal bli tilbuddt fiskeindustri i Noreg for foredling, dette sikrar stabilitet, rekruttering og kompetanse i næringa. Det er viktig at rammevilkåra vert innretta slik at ein har ein forutsigbar tilgang på råstoff som sikrar heilårleg foredling.

Hordaland arbeiderparti meiner:

- Dei marine klyngene må styrkast med sikte på bærekraft og innovasjon innanfor sjømatnæringa.
- Staten må sikre gode mottaksnettverk gjennom føringstilskot og god infrastruktur, mellom anna med å legge til rette for utvikling av gode statleg finansierte fiskerihamner.
- Ny statleg fiskerihamn på Langevåg i Bømlo må realiserast i første periode av komande NTP.
- All oppdrettsfisk må merkast, anten ved fettfinneklipping, eller anna teknologi som gjer det enkelt å skilje rømd og vill fisk.
- At dei negative miljøkonsekvensane ved fiskeoppdrett skal reduserast, og har som målsetting at fiskeoppdrett skal gå føre seg i miljømessig berekraftige anlegg, som for eksempel lukka anlegg.

Havbruk

Hordaland Arbeiderparti vil utarbeide en strategi for ei bærekraftig og miljøvenleg fiskeri og havbruksnæring. Ei satsing på heile næringskjeda knytt til havbruksnæringa er avgjerande for mattryggleik, utdanning og rekrutering, teknologiutvikling og FoU-miljøa knytt til næringa og leverandørindustri langs heile kysten.

Havbruksnæringa skal sikrast ein forutsigbar vekst gjennom omforente kriteriar som definerar bærekraft og som styrkar Noreg sin posisjon som sjømatnasjon både nasjonalt og globalt. 95 prosent av norsk sjømat vert eksportert ut av landet og såleis er norsk arbeidsliv avhengig av at norske bedrifter har god tilgang til markeda, dette innbefattar handelsavtalar og transpostløyningar.

Næringa må sikrast tilrettelegging for bærekraftig vekst.

Utfordringane ved oppdrettsfisk og rømming krev godt samarbeid mellom næring, FoU-miljøa, verksemdar for utvikling av utstyr og legemiddelindustri.

Hordaland Arbeiderparti meiner:

- Næringa må finne løysingar på utfordringane med lus og rømming. Den må sikre god drift som ikkje trugar miljøet, og som tek vare på vårt nasjonale ansvar for å sikre villaksen. Det må satsast på FoU og ny framtidsretta teknologi, spesielt innan nye produksjons og driftsmetodar. Krava myndigheitene stiller til næringa må vere teknologinøytrale.
- Det offentlege må satsa på forskning og utvikling som tryggar villfiskstammar og dyrevelferd. Staten skal bidra med midlar til testanlegg for miljøvenleg teknologi i bransjen.
- Gjennom ein kunnskapsbasert tilnærming etablere produksjonsområder for lakse og aureoppdrett, der miljøstatusen i området avgjer om det skal tillatast vekst eller ikkje.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

8. Sjødeponi

Gruvedrift og mineralutvinning må skje i eit miljømessig bærekraftperspektiv og gruvedrift må undeliggast miljøkrav i samsvar med forureininglova.

Hordaland arbeiderparti meiner:

- Det må greiast ut kva mogeligheiter som finnes for masser frå gruvedrift som i større grad kan utnyttast til andre føremål.
- Framtidige søknadar om å deponera gruveavfall i sjø vert ikkje innvilga.
- Det innvilga utsleppsløyve for deponering av gruveavfall i Førdefjorden må vurderast på nytt.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

9. Asyl, flyktning og integrering

En tryggere flukt

Hordaland Arbeiderparti mener det nå er avgjørende at europeiske stater gjør det de kan for å trygge flukten for mennesker i nød.

I dag er det mange mennesker som bor flyktningleire i Hellas og på Balkan i påvente på at andre land i Europa skal ta ansvar. Tusenvis av mennesker lever under forhold som ikke er egnet til å tåle den kalde vinteren i disse områdene, der temperaturen flere steder vil synke til i 20 minusgrader. Her må Norge bidra til å styrke leveforholdene slik at menneskene som bor i flyktningleirene, overlever vinteren.

Hordaland Arbeiderparti ønsker at norsk asyl- og flyktningpolitikk skal ha et ekstra fokus på barn og kvinner med sikte på å forhindre seksuelle overgrep, sikre barn utdanning og bedre beskyttelsen av barn og kvinner på flukt.

Hordaland Arbeiderparti vil at:

- Det opprettes flere trygge flyktningeruter til Europa
- Norge må bistå med å forbedre leveforholdene for flyktninger i Hellas og på Balkan, slik at leirene er tilpasset vinteren
- Norge jobber for at det er egne toalettfasiliteter og vaskerom for kvinner med lås og lys i flyktningeleirer, samt avskjermede områder for ammende kvinner
- Øremerke penger til et overgrepsteam i humanitær innsats i bistandsbudsjettet
- Jobbe for at det deles gratis prevensjonsmidler og sanitærprodukter i flyktningeleirene.
- Det utdannes flere kvinnelige tolker som kan bistå det offentlige i dialog med kvinnelige asylsøkere
- Norge ratifiserer tredje tilleggsprotokoll til barnekonvensjonen.
- Antall kvoteflyktninger bør økes, og særlig utsatte grupper må prioriteres
- Norske asylmottak må tilrettelegges bedre for enslige kvinner og familier med små barn – blant annet gjennom egne bokollektiv for kvinner og familieboliger.
- Tidsbegrensede midlertidige oppholdstillatelser skal begrenses til et minimum

Unge asylsøkere og flyktninger

Hordaland Arbeiderparti ønsker en flyktningpolitikk der grunnleggende menneskelige hensyn vektlegges og midlertidige oppholdstillatelse for barn og unge begrenses til et

minimum. En utstrakt bruk av midlertidighet svekker integreringen og barns livskvalitet og betyr økte belastninger for barn som allerede har vært utsatt for store påkjenninger.

Enslige mindreårige bør plasseres i egne mottak med barnefaglig personale. Ansvar for enslige mindreårige mellom 15-18 år må flyttes fra UDI til barnevernet. Behandlingen av asylsøknader fra enslige mindreårige og familier med små barn må prioriteres, for å unngå at store deler av barndommen tilbringes på asylmottak. Videre må vi hindre at enslige mindreårige flyttes mellom forskjellige mottak, slik at de underveis i søknadsprosessen må bytte skole og nærmiljø.

I Norge gjennomføres det alderstesting av enslige mindreårige asylsøkere dersom det ikke er mulig å fastslå med rimelig sikkerhet at ungdommen er over eller under 18 år. Alderstesting har lenge vært kritisert av Legeforeningen som mener at metodene som benyttes er for usikre. Legeforeningen har tidligere gjort vedtak om at leger ikke bør delta i alderstesting av enslige, mindreårige asylsøkere. Det er UDI som til slutt fastsetter ungdommens alder. Konklusjonen kan ikke påklages. Når UDI oppgraderer alder på bakgrunn fra alderstesting risikerer vi at de blir sendt tilbake til sitt hjemland mens de fremdeles er mindreårige, noe som vil være et klart brudd på barnekonvensjonen.

Hordaland Arbeiderparti vil at:

- Enslige mindreårige blir plassert på egne mottak med døgnbemanning
- Barnevernet overtar ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere også ungdom mellom 15-18 år
- Refusjonsordningen må tilbakeføres slik det er foreslått i det alternative statsbudsjettet til arbeiderpartiet for å sikre enslige barn og ungdom en god og forsvarlig omsorg
- Alderstesting av asylsøkere opphører med umiddelbar virkning i påvente av bedre metoder for å fastslå alder
- Tildelingen av midlertidig oppholdstillatelse for enslige mindreårige skal opphøre
- Det opprettes et særskilt regelverk med sårbarhets kriterier for barn som får midlertidige oppholdstillatelser
- UDI kan ikke tilbakekalle oppholdstillatelse gitt til barn under kriminell lavalder.

Statsborgerskap

I Norge har vi sett flere eksempler på mennesker som blir fratatt sine statsborgerskap som følge av at de ved sin ankomst gav feilaktige opplysninger, eller tilbakeholdt informasjon. Mange av de som nå mister sitt statsborgerskap har bodd i Norge i mange år og stiftet familie. Flere kom også hit som mindreårige. Hordaland Arbeiderparti mener det blir helt feil å frata denne gruppen statsborgerskapet og mener derfor at det bør innføres en foreldelsesfrist for når UDI kan frata statsborgerskap. Det må selvsagt utredes hvordan dette best kan gjøres.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Innføre foreldelsesfrist der det er gitt norsk statsborgerskap, med unntak der det er begått grove kriminelle handlinger.

Mottak og bosetting

Det er en utfordring at mange asylsøkere opplever en lite innholdsrik hverdag mens de bor i asylmottak. Det er viktig å se på hvordan asylmottakene kan samarbeide bedre med organisasjoner, idrettslag og næringsliv for å skape mer varierte dager. Vi vet samtidig at mange asylsøkere venter lenge på behandling av sin asylsøknad. Derfor bør asylsøkere i større grad innvilges midlertidig arbeidstillatelse. For Arbeiderpartiet er det et viktig prinsipp at en ikke skal kunne tjene penger på mennesker som befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Hordaland Arbeiderparti mener også at det er avgjørende at saksgangen blir kortere, slik at asylsøkere ikke blir boende på mottak for lenge.

I dag får hver voksne asylsøker på mottak med selvhushold 2 340 kroner å leve for i måneden. En person med avslag på asylsøknaden må greie seg på 1 780 kroner. De lave summene bidrar til en uverdig livssituasjon for mange asylsøkere og bør økes.

Hordaland Arbeiderparti vil at:

- Asylsøkere skal gis midlertidig arbeidstillatelse, dersom dette er mulig
- Det etterstrebes at alle asylmottak skal drives av offentlige eller ideelle aktører
- Alle barn på asylmottak får rett til gratis barnehageplass og gratis skolefritidsordning
- Asylsøkere som bor på mottak, får rett på videregående opplæring inntil fylte 25 år.
- Satsene for økonomiske ytelser til beboere i statlige asylmottak må økes
- Integreringstilskuddet økes og at kommuner forplikter seg til å følge IMDIs anmodning
- Antall praksisplasser gjennom NAV økes
- Kommunene som følger IMDI sin anmodning skal få tilskudd deretter, dersom det kommer færre enn anmodet, skal ikke det bli en økonomisk belastning for kommunene

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

10. Helse

Selektiv mutisme - angstlidelse som i hovedsak rammer barn

Selektiv mutisme er en relativt sjelden tilstand der barn og unge konsekvent ikke snakker i visse sammenhenger. Barna er oftest tause i barnehagen/på skolen, mens de snakker med sin nærmeste familie i hjemmet. Tausheten kan vare ut skolealderen og kan innebære faglige og sosiale problemer for barnet og føre til stor frustrasjon i omgivelsene. I tillegg til selve tausheten har en stor del av disse barna også redusert ikke-verbal kommunikasjon, i form av lite gester og svak blikk-kontakt.

Arbeiderparti satse på forebygging og tidlig innsats, med bedre folkehelse og mer fysisk aktivitet. Flere må få hjelp tidligere, og sosiale helseforskjeller må bekjempes.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Arbeide for å kunne gi gode behandlingsmuligheter for barn med selektiv mutisme.
- Bidra til opprettelse av ressurspoliklinikker som kan veilede behandlere i BUP-systemet.

- Gjøre skolehverdagen lettere for unge med selektiv mutisme gjennom tilrettelegging under muntlige prøver som tentamen/eksamen.

Gjeninnfør fri rett til fysioterapibehandling for mennesker med kroniske lidelser

Kommunene har fått redusert sine inntekter gjennom statsbudsjettet, og kan derfor fra 2017 innføre egenandeler på fysioterapibehandling. I mange kommuner innføres nå egenbetaling for å kompensere for inntektstapet. Regjeringens endring i kompensasjon rammer mennesker med kroniske lidelser, uføre og de med lavest inntekt. Før regjeringens omlegging fikk mennesker med rundt 100 kroniske lidelser fritak for egenandel. Sykdomslisten, også kalt «diagnoselisten» har lenge høstet kritikk for å være for lite omfattende. En naturlig konsekvens av dette burde være å se på muligheten for å utvide sykdomslisten, istedenfor å forkaste den.

Hordaland Arbeiderparti vil at:

- Inntektstapet for kommunene knyttet til fysioterapibehandling for mennesker med kroniske lidelser må kompenseres.
- Det bør vurderes å utvide sykdomslisten til å inkludere flere diagnoser.

En fremtidsrettet kreftbehandling

Det har vært stor utvikling de siste årene innen medikamentell kreftbehandling. Det er gjort betydelig fremskritt innen teknikker for doseplanlegging og levering av fotonstråling til pasienter. Parallelt med denne tekniske utviklingen har det også skjedd mye innen partikkelterapi. Behandling med karbonpartikler er en god behandlingsform mot mange av de mest utfordrende tumortypene som viser dårlig respons på annen behandling. Karbonterapi muliggjør langt kortere behandlingstid enn stråle- og protonterapi, noe som har en svært positiv innvirkning på pasientenes livskvalitet og som samtidig vil være helseøkonomisk fordelaktig.

For mange kreftpasienter vil behandling med en protonstråle utgjøre en stor forbedring i mulig kreftbehandling sammenlignet med tradisjonell fotonbehandling. Dette er særskilt viktig å etablere for yngre pasienter og barn. Per i dag sender Norge noen av disse pasientene til andre land for behandling. Norge bør investere i et eget anlegg slik at alle norske pasienter som har nytte av denne behandlingen kan få den.

Det må utviklast bedre metoder for utprøving og dokumentasjon av persontilpassa medisin. Forsking må få økt prioritet, flere må få tilbud om å delta i utprøving og nye behandlingsmetoder med dokumentert effekt må raskt bli tilgjengelig for pasientene.

Det er etablert nær 50 protonsentra for avansert stråleterapi i verda og det hastar med å få etablert protonterapitilbod i Bergen og Oslo.

Nye behandlingsmetoder innan kreft syner seg også ha positiv effekt på andre diagnoser som MS, ME, fleire sjeldne diagnoser. Det er svært viktig at det offentlege går inn med forskingsmidlar for å utvikle behandling for pasientgrupper som ikkje i same grad vert prioritert av legemiddelindustrien.

Arbeiderpartiet vil sikra at dei offentlege sjukehusa skal tilby dei mest moderne behandlingsmetodar.

Hordaland Arbeiderparti mener at Norge bør påta seg lederrolle inne karbonterapi, ved å etablere et nasjonalt karbon behandlingsanlegg tilknyttet Helse Bergen.

Hordaland Arbeiderpartiet vil:

- At Helse Bergen får klarsignal til å sette i gang sine planer om realiseringen av et protonbehandlingsanlegg.
- At man etterstreber at anlegget skal står ferdig i 2022.
- At det etableres et nasjonalt karbonanlegg og at dette legges til Bergen.

Organdonasjon

Der er stor mangel på organdonorer i Norge. I dag må man enten ha et donorkort, eller så vil nærmeste pårørende måtte ta stilling til spørsmålet om organdonasjon. Dette gjør at nærmeste familie får enda en påkjenning i en ellers vanskelig situasjon.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- At det arbeides for at antall organdonorer i Norge øker, og at organdonasjon blir et spørsmål som du kan besvare i den elektroniske pasientjournalen.
- Ha en aktiv avmelding, i stedet for en aktiv påmelding.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

11. Samferdsel

Det overordnede målet for transportpolitikken er å utvikle et transportsystem som er trygt, som bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet og som fremmer verdiskaping. Dette er overordnede føringer som skal legges til grunn for prioritering av prosjekter.

Hordaland Arbeiderparti godtar ikke regjeringens nedprioritering av Hordaland, og vil jobbe for at vårt fylke prioriteres når Stortinget behandler NTP. Arbeiderpartiet vil spesielt understreke viktigheten av å prioritere liv og helse, og det er helt uakseptabelt å gå bort fra oppstart i 2021 på strekningen Arna-Stanghelle for både vei- og bane.

Hordaland Arbeiderparti vil prioritere midler til satsing på kollektivtrafikk, gange og sykkel. I de store byene skal dette gjøres gjennom Byvekstavtaler der staten må finansiere minst 70 % av infrastrukturen, og statlige midler til drift skal økes betraktelig.

Trafikktryggleik og rassikring

Hordaland har stort vedlikeholdsetterslep med mange rasutsatte vei- og banestrekninger, bruer, tunneler og ferjesamband. Dette utgjør store utfordringer knyttet til trafikktrygghet og beredskap som krever økte bevilgninger i de kommende budsjettene og transportplanene.

Bybanen i Bergen

Bybanen er en del av satsingsområdene i den nye byvekstavtalen. I lys av at statlig finansiering har vært uforsvarlig lav, og mye lavere enn f.eks. til skinnegående transport på Østlandet, så krever Hordaland Arbeiderparti minst 70 % statlig finansiering av Byvekstavtalen. Arbeiderpartiet krever også at både utbyggingen til Fyllingsdalen og Åsane er med i NTP for 2018-2029.

Bompenger

Veiprising og «forurensere betaler» er gode prinsipper som tilsier at bompenger både er en fornuftig finansieringskilde, et redskap for å redusere trafikken og for å gi incentiver til å benytte nullutslippsbiler. Utfordringen med bompengefinansiering av samferdselsprosjekter og utbedring av fylkesveinettet er at stadig færre biler betaler bompenger. Det må gjøres enklere å innføre bompenger også for nullutslippsbiler, men uten å miste den relative fordelene opp mot sterkt forurensende biler. Det vil samtidig gjøre det enklere å innføre bompenger også for nullutslippsbiler uten å miste den relative fordelene opp mot sterkt forurensende biler.

Likevel bør andre finansieringskilder for fremtidig utbygging av bybane, vei og sykkel utredes, og staten må i større grad stille garanti for finansiering av bompengeprojekter på utbygging av store riksvei- og kollektivprosjekter. I tillegg til at utstrakt bruk av bompenger gjør avgiftens sosiale element mer fremtredende, vil inntektsgrunnlaget svekkes etter hvert som vi lykkes med å redusere trafikken og får mer transport over på sjø og bane. Dette også selv om vi innfører utslippsreducerende bompenger hvor også nullutslippsbiler betaler noe.

Bergensbanen og E16

Satsing på Bergensbanen og Vossebanen, sammen med utbygging av E16 mellom Arna og Voss, er blant regionens største utfordringer. Skal en lykkes med å gjøre Bergensbanen til et reelt alternativ til flytrafikk mellom Bergen og Oslo, må det satses mot et mål om reisetid på 4 timer. Kapasiteten for godstransport må samtidig utvides, og regulariteten for jernbaneforbindelsen må bedres slik at gods på bane blir foretrukket før gods på vei. Ifølge regjeringens egne lekkasjer er Vossebanen og E16 mellom Arna og Stanghelle ikke med i første del av NTP-perioden. Dette på tross av at fagetatene hadde strekningen inne som bundet prosjekt i sin anbefaling til ny NTP. Årsaken til at strekningen var et bundet prosjekt var trafiksikkerheten langs vei og bane, og spesielt tunnelsikkerheten sett opp mot nye EU-standarder. Oppstart for strekningen Stanghelle-Voss er ikke med i det hele tatt, og det vil derfor ta minst 17 år før vi har en trygg vei og bane til Voss med det tempoet regjeringen legger opp til.

Dette er ikke akseptabelt for Hordaland Arbeiderparti. Hensynet til liv og helse må prioriteres, og Arbeiderpartiet krever at strekningen Arna-Stanghelle får oppstart i 2021 som planlagt, og at det samtidig legges inn planmidler til Stanghelle-Voss i første NTP-periode.

Opprustet og ferjefri E39

Stortinget sluttet seg til ambisjonen om en ferjefri E39 i løpet av 20 år i forbindelse med behandlingen av Nasjonal Transportplan 2014-2023. Planarbeidet har siden vist at kostnadene for ferjefri E39 fra Kristiansand til Trondheim har økt fra 150 milliarder kroner

uten mva. til 340 milliarder kroner inkludert mva. Det er spesielt kostnader knyttet til fjordkryssinger som har bidratt til kostnadsøkningen. Dette har skapt utfordringer for framdriften i prosjektet og for de veistrekningene som går gjennom Hordaland.

Hordaland har til sammen tre prioriterte prosjekt på E39 med krav om oppstart i perioden 2018-2029, og det er Nordhordlandstunnelen, Ringvei Øst og Hordfast.

Nordhordlandstunnelen

Det er svært stor trafikkbelastning og lav veistandard på strekningen Knarvik-Vågsbotn med en ÅDT på 20 000 biler. Dette skaper høy ulykkesrisiko med mange dødsulykker de siste årene, og store køproblemer morgen og kveld. En ny Nordhordlandtunnel, som nå er innlemmet som delprosjekt i Ringvei Øst, må derfor ha oppstart så tidlig som mulig i planperioden.

Ringvei Øst

Det er anslått trafikkvekst gjennom Bergen når ferjefri E39 er ferdig utbygd. Denne trafikken må gå utenom Bergen sentrum på en ny Ringvei Øst dersom en skal overholde kravene til ny Byvekstavtale. Avtalen stiller krav om nullvekst i biltrafikken inkludert el-biler selv om det er befolkningsvekst. Dette strekket har i dag så dårlig standard at den ikke kan ta imot økt trafikk. Rekkefølgen på prosjektene på E39 må sikre at Ringvei Øst står klar til å ta imot en trafikkvekst fra sør i forbindelse med bygging av Hordfast. Spesielt viktig er E39 Rådal-Arna.

Hordfast

Hordfast er et viktig prosjekt for å binde sammen Sunnhordland og Haugalandet med det nye vestlandsfylket. Utviklingen av E39 på Vestlandet, spesielt aksene Bergen-Stavanger, er dessuten det viktigste virkemiddelet for regionbygging og verdiskaping langs kysten. En ferjefri E39 vil knytte sammen store næringslivsregioner og bu-, arbeids- og servicemarkeder.

Hordaland Arbeiderparti mener derfor det må satses på ferjefri E39, og at Hordfast må sikres oppstart i kommende NTP-periode. Arbeiderpartiet mener alternativ F med sørlig kryssing over Langenuen er det av alternativene som best tar hensyn til klima, miljø og kulturminner. Løsningen som blir endelig valgt må minimere naturinngrepene i så stor grad som mulig, og dette gjelder særlig området Søre Øyane i Os kommune.

Ifølge lekkasjene fra regjeringen legges det ikke inn statlige midler før 2024, men det åpnes for at prosjektet kan forseres noe før ved å benytte bompenger.

Hordaland Arbeiderparti har lenge påpekt at eskalerende kostnader ved Hordfast ikke er bærekraftig, og at disse måtte kuttes for å få til oppstart allerede i første del av NTP. Regjeringen og samferdselsministeren har kritisert Arbeiderpartiet for dette, og stått fast på at oppstart i første del av NTP var mulig. Regjeringspartiene lovde før forrige valg oppstart allerede i 2018, men nå utsettes dessverre prosjektet på grunn av nettopp for høye kostnader. Det er sterkt kritikkverdig at regjeringen ikke har tatt grep før, men Hordaland Arbeiderparti støtter forslaget om å jobbe videre med å få ned kostnadene til et bærekraftig nivå. Samtidig må valgt løsning evne å minimere naturinngrepene i så stor grad som mulig.

Det medfører at oppstart vil måtte utsettes noe, men Hordaland Arbeiderparti forventer at prosjektet dermed får statlig finansiering senest fra 2024.

E134

Hordaland Arbeiderparti støtter at E134 Haukelifjell skal være en av hoved-traséene mellom øst og vest, men da må strekningen prioriteres. Hordaland Arbeiderparti beklager samtidig at regjeringen ikke har valgt å gjennomføre KVVU for strekningen fra Jøsendal i Odda kommune og til Bergen. En slik KVVU som også vurderer Hordalandsdiagonalen og Sunnhordalandsdiagonalen må igangsettes snarest.

Arbeiderpartiet vil jobbe for:

- Sterk satsing på jernbane og utvikling av Bergensbanen til å bruke 4 timer til Oslo.
- En ny E16 til Voss i kombinasjon med ny jernbanetrase (K5).
- At strekningen Arna-Stanghelle prioriteres i første del av ny NTP med oppstart som planlagt i 2021, og strekningen Stanghelle-Voss må tilføres midler til planlegging i perioden 2019-2023.
- Minst 70 % statlig finansiering av bybanen i Bergen. Både bybane til Fyllingsdalen og Åsane må sikres midler i ny NTP.
- Økt satsing på rassikring, vedlikehold av veinettet og opprusting av tunneler og broer på fylkesveiene.
- At det satses på ferjefri E39 på Vestlandet, og at Hordfast prioriteres og får oppstart i kommende NTP-periode.
- Utbygging av Ringvei Øst, spesielt viktig er Nordhordlandstunnelen og strekningen E39 Rådal-Arna. Prosjektet må få oppstart så tidlig som mulig i planperioden. Hensyn til liv og helse, lokalmiljø og klima skal vektlegges i valg av løsninger og prioritering av utbyggingsrekkefølge.
- At E134 prioriteres som en av hoved-traséene mellom øst og vest, og at det gjennomføres en KVVU mellom E134 og Bergen.
- Det må settes av tilstrekkelig med midler til planarbeid slik at prioriterte prosjekter kan starte tidlig i planperioden.
- At staten i større grad stiller garanti for finansiering av bompengeprojekter på utbygging av store vei- og kollektivprosjekter.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

12. Boligpolitikk

Det blir bygget for få boliger og det ligger få boliger for salg. Dette har ført til ubalanse mellom tilbud og etterspørsel. Økte boligpriser har gjort det vanskeligere for mange, særlig for unge å etablere seg i egen bolig. Det har også ført til et høyt gjeldsnivå i norske husholdninger.

Kommuner trenger bedre betingelser i Husbanken, slik at kommunene kan låne til lav rente. Veksttilskuddet til kommunene må økes.

I sentrumsområdene i de store byene i Norge blir ofte familieboliger ombygd til hybler eller bofellesskap og barnefamilier presses ut av sentrum. Videre satsing på utbygging av

studentboliger må inngå som et viktig middel for å presse ned prisnivået. Det må utvikles boligbyggeprogram der kommunen gjennom sin planlegging sørger for trygge og beboervennlig nærmiljø for alle aldersgrupper, også bevegelseshemmede og rullestolbrukere.

Med økt fokus på at eldre skal bo lengre hjemme vil det også være behov for å styrke boligpolitiske tiltak for eldre med fokus på tilrettelegging av nærmiljøutvikling, trygghetsboliger og seniorbofellesskap. Kommunene bør også gi veiledning til eldre og andre med behov for en endring i sin bosituasjon. Husbankens rolle som samarbeidspartner med kommunen må styrkes og utvides på dette området.

Kommunene må sørge for en god samordning av lokalisering og funksjonalitet i boliger tilpasset de ulike stadiene i innbyggernes liv. Det er viktig med god arkitektur, energi og klimavennlige bygg og gode møteplasser. De fysiske omgivelsene skaper rammene for menneskenes sosiale liv.

Formue plassert i sekundærbolig har de siste årene vært økende. At ligningsverdien til sekundærbolig er 80 % av den antatte markedsverdien er et incentiv for fortsatt boligspekulasjon.

Hordaland Arbeiderparti vil:

At det bygges flere boliger gjennom:

- Etablering av et forpliktende samarbeid om boligpolitikk mellom staten og landets største kommuner
- Stille lovkrav om boligplaner i kommunene
- Korte ned saksbehandlingstid for plan- og byggesaksbehandlingen
- Knytte infrastruktur til boligbygging og øke boligbygging rundt kollektivknutepunktene
- Trappe opp studentboligbyggingen ved å bygge minst 3000 studentboliger i året, med økt fokus på pressområdene.
- Styrke tilskuddsordningen for fornyelse og fortetting av eksisterende boligmasse
- Ta initiativ til et eldreboligprogram, og utarbeide et boligtilbud som bidrar til at generasjoner kan dra nytte av hverandre

Styrke Husbanken gjennom følgende tiltak:

- Husbankens ansvar og økonomiske rammer må utvides slik at den blir en sterk muskel i boligforsyningen.
- Koble Husbanken tettere sammen med de største kommunene
- Sørge for tilstrekkelige utlånsrammer i Husbanken
- Husbanken må bidra til bygging av et økende antall student- og ungdomsboliger i de større byene for å hindre uønsket hybelfisering
- Husbankens rolle må utvides med fokus på seniorboliger, inklusive ombygging av eksisterende botilbud.
- Bostøtteordningen i Husbanken må styrkes ved økte bevilgninger.

- Gi kommunene mulighet til å tildele startlån til unge med liten egenkapital og gode inntektsutsikter
- En må videreutvikle statlige låneordninger for kommunens kjøp av utleiebolig

Skape et boligmarked for alle ved å:

- Ta i bruk leie-før-eie-ordninger i samarbeid med private utbyggere, boligbyggelag, kommunen og Husbanken
- Legge til rette for bygging av lavterskelboliger
- Jobbe for at ca. 10 % av nye boliger blir benyttet til kommunale boliger. I tillegg må man sørge for at folk i en vanskelig livssituasjon ikke blir samlet i et område
- Ha fokus på god arkitektonisk og klimavennlig boligbygging
- Øke krav om botid før gevinst ved salg av bolig gjøres skattefri
- Øke verdifastsettelsen av sekundærbolig i formueskatten, med tilhørende gjeld, til 90 prosent og på sikt 100 % som vil være på linje med andre formuesobjekter.
- Alle kommuner skal sørge for å ha ledig akuttbosted for folk som blir utsatt for vold, trusler og overgrep

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

13. Regionreform

Hordaland Arbeiderparti vil arbeide for ein sterk Vestlandsregion som samla de tre fylka Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland. Den nye regionen skal få tilført nye oppgåver frå staten i tråd med det som er beskrive i den avtalen som er forhandla fram mellom dei tre fylka.

Regjeringa har saman med støttepartia Krf og V lagt fram sitt endelige forslag til ny regionreform. Dei har teikna eit nytt kart der mellom anna ein ny region «Viken» vert slått saman med tvang, samanslåing av fylka i Nord Norge vert utsett og nokre fylker vert som dei er i dag. Dei har heller ikkje innfridd eit samla krav frå alle fylkeskommunane om å stadfesta dei oppgåvene fylkeskommunen har i dag og at det skal overførast nye statlige oppgåver til nye regionar.

Dette har skapt stor uro rundt arbeidet med reforma og i forhandlingane som er gjennomført ute i fylka. Det forslaget som regjeringa har fremja svara ikkje på dei utfordringar og forventningar som ei ny regionreform skal ivareta.

Hordaland Arbeiderpartiet vil oppmoda stortingsgruppa i Arbeiderpartiet om å ta et nytt initiativ overfor regjeringspartia, Krf og Venstre når saka kjem til Stortinget for endelig handsaming.

Målsettinga skal vera å få klarlagt kva nye oppgåver som kan overførast til dei nye regionane slik at ein kan få til nye forhandlingar om friviljug samanslåing til nye regionar med ein ny Vestlandsregion med dei tre fylka Rogaland, Hordaland og Sogn og fjordane.

Hordaland Arbeiderparti vil understreke at det må være ei målsetting at nynorsk skal bli administrasjonsspråk i den nye Vestlandsregionen.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

14. Forsvar

Det sikkerhetspolitiske omlandet vårt har endret seg. En uforutsigbar nabo i øst, kriger langs Europas yttergrenser og terrortrusselen gjør det nødvendig å satse på Forsvaret.

Behovet fordrer ikke bare evnen til, men også nødvendigheten for å ha et relevant og troverdig sjøforsvar som er klar til strid for å beskytte nasjonens interesser og ivareta kyststatens forpliktelser.

Bergen og Vestlandet har til enhver tid vært avhengig av de ressursene havet har gitt oss. Plasseringen av Norges hovedbase for sjøforsvaret, Haakonssvern orlogsstasjon, samt Sjøkrigsskolen gjør Bergen til en viktig og strategisk by for landets forsvar og herunder særlig Sjøforsvaret.

Hordaland Arbeiderparti mener:

- Norge må styrke forsvarsevnen i tråd med den vedtatte langtidsplanen, og snarest oppfylle NATOs mål om å bruke 2 prosent av brutto nasjonalprodukt på Forsvaret. En slik investering vil styrke Forsvarets evne til utholdenhet, imøtekomme de nye sikkerhetspolitiske utfordringene og generelt gjøre Forsvaret bedre rustet til å håndheve norsk suverenitet også i fremtiden.

Forsvarets musikkorps

Forsvaret er den største arbeidsgiveren for profesjonelle blåsere i Norge. Forsvaret tilbyr arbeidsplasser til profesjonelle musikere som videre er sentrale for å ivareta den større frivillige delen av kulturmiljøene i landet. Forsvarets musikk er et av Forsvarets mest kjente ansikter utad, og musikkorpsene bidrar til å bygge et samhold som også forankrer Forsvaret i sivilsamfunnet forøvrig.

Hordaland Arbeiderparti mener:

- At forsvarets musikkorps er viktige institusjoner i det norske samfunnet og i det nasjonale og internasjonale kulturlivet.
- At alle forsvarets korps (SMFK, med flere) skal videreføres og at det herunder er viktig å bevare regionaliseringen av korpsene.

Forsvarets sivile arbeidsplasser

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) sørger for at forsvaret har fullt operativt utstyrt og at det blir levert så raskt og effektivt som mulig. FLO har over 1700 ansatte og er en av de største driftsenhetene i forsvaret med et bredt spekter av kompetanse. FLO leverer

logistikkjenester til forsvaret og forsvarssektoren i fred, krise, konflikt og krig. I Langtidsplanen for forsvaret åpnes det opp for privatisering og konkurranseutsetting innen logistikkjenester og verkstedtjenester i langt større grad enn det som allerede gjøres i dag. Arbeiderpartiet frykter at en utstrakt privatisering av disse tjenestene vil kunne svekke forsvarets egen evne og kompetanse til å understøtte operative enheter. Vi frykter at kompetente fagfolk vil forsvinne dersom disse tjenestene privatiseres. I tillegg frykter vi at en utstrakt privatisering av logistikkjenestene ikke bare vil bli mye dyrere å drifte enn å bruke egne ansatte, men at det også potensielt kan utgjøre en svekkelse av sikkerheten i forsvaret.

Hordaland Arbeiderparti mener:

- At der er uhensiktsmessig å privatisere og konkurranseutsetter deler av forsvarets tjenester slik LTP for forsvaret legger opp til
- At det er nødvendig å bevare de sivile arbeidsplassene i forsvaret og den kompetansen de besitter
- At forsvaret selv skal sørge for å inneha den kompetansen som er nødvendig for å kunne bistå sine operative enheter, og dermed sikre god beredskap

Likestilling i forsvaret

Kvinner og menn skal ha like muligheter til å jobbe på en av Norges største arbeidsplasser, forsvaret, både i førstegangstjeneste og i tiden etterpå. Kvinner er underrepresentert når det kommer til antall ansatte i forsvaret og det må fortsatt være et mål at andelen økes. Det må være et spesielt mål at flere kvinner gjøre karriere i offisers yrket.

Religion, livssyn og mangfold

Forsvaret har som mål å gjenspeile mangfoldet i landet vårt. Det er derfor viktig at forsvaret legger til rette for og etablerer muligheter som sikrer retten til å utøve religionen eller livssynet sitt. Hordaland AP mener at forsvaret bør tilrettelegge for bruken av religiøse symboler, i den grad det ikke er til hinder for bestemmelser om felles uniformsregler.

Hordaland Arbeiderparti mener:

- Norge skal videreføre ordningen om allmenn verneplikt.
- At forsvaret skal være tilrettelagt for begge kjønn.
- At det må arbeides aktivt for at antallet kvinnelige ansatte i forsvaret økes betydelig.
- Forsvaret må gjennom god informasjon og rekruttering sørge for at flere kvinner velger en karriere i offisersyrket
- Forsvaret bør tilrettelegge bruken av religiøse symboler, i den grad det ikke er til hinder for bestemmelser om felles uniformsregler.
- Forsvaret skal være en organisasjon som inkluderer samfunnets legningsmangfold. Diskriminering og sexisme er uakseptabelt og må slås ned på.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

15. Gjeld og forbruk

Hordaland Arbeiderparti ønsker at det blir sett inn tiltak i form av lovreguleringar for å redusere omfanget av forbrukslån og stanse flaumen av lånereklame.

Staten garanterer alle bankinnskudd opp til kr to millioner. Dersom det blir gjeldskrise vil det være samfunnet og felleskapets midler som får regningen. Mens boliglån har strenge krav til sikkerhet og høye egenkapitalkrav og således også har en reguleringstrøye, gis forbrukslån på opptil 400.000,- uten sikkerhet og til skyhøy rente.

Spesielt unge mennesker kan få en svært vanskelig start på livet dersom de ender opp med betalingsproblemer.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Ha ei utredning på ei maksgrense på kreditt- og forbrukslån.
- Ha eit offentlig gjeldsregister.
- Ha ei utredning på kva som kan være maks lånebeløp uten sikkerhet.
- Ha forbod mot å oppsøkje forbrukaren personlig uten at vedkommende selv har bedt om det.
- Ha forbud mot å reklamere for hvor enkelt og raskt det er å få seg et lån.
- Ha forbod mot lånereklame på Facebook og andre sosiale medier.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Enkeltforslag

Bedre støtte til enslige forsørgere

I dag er ordningen slik at begge foreldre må være med å dekke utgifter til konfirmasjon, briller og tannregulering utover det man evt. betaler i bidrag. Dette er en flott ordning som fungerer godt i de fleste oppløste forhold.

Utfordringen er at den som har hovedansvaret må legge ut for alle kostnader i forkant, og må søke NAV for å få den andre part til å dekke sin andel av utgiftene, der hvor denne ikke betaler. Dette er en tidkrevende prosess, og i enkelte tilfeller kan det ta opptil 2 år før hovedforsørger får tilbakebetalt kostnadene. Mange enslige forsørgere har det trangt økonomisk, og har ikke mulighet til å legge ut for alle utgiftene for å få penger igjen etter 6 til 24 måneder. Det betyr at det finnes barn som ikke får feiret konfirmasjon, og som må vente unødvendig lenge før de får brillene eller tannreguleringen sin.

Det viktigste tiltaket er å få på plass en ordning som sikrer at begge parter i et oppløst forhold må ta ansvar for sine økonomiske forpliktelser når de oppstår. Frem til dette er på

plass bør staten dekke denne type særutgifter som offentlig tilskudd, og deretter kreve den tilbakebetalt av den bidragspliktige i etterkant.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Jobbe for at særutgifter dekkes av staten som offentlig tilskudd og at staten krever utgiftene tilbakebetalt av bidragspliktige i etterkant.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Fredsnasjon som tjener på krig

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Hordaland Arbeiderparti mener at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen, og vil derfor stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer. Hordaland Arbeiderparti vil også kreve sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Hordaland Arbeiderparti krever også større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Derfor må tolkningen av regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Stramme inn regelverket for eksport av forsvarsmateriell.
- At norsk næringsliv skal handle under et regelverk som samsvarer med Norges ambisjon om å være en fredsnasjon.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Drøftingsretten bør gjeninnføres

Pensjonsreformen som ble vedtatt i 2005 la til grunn at Pensjonistforbundet ikke skulle ha forhandlingsrett, men ha kjøpekraftsutvikling på linje med andre grupper. Trygdeoppgjøret gjennomføres derfor i dag som en automatisk regulering, der pensjonistene får et gjennomsnitt av arbeidstakernes lønnsøkning minus 0,75 %.

De to siste årene har pensjonistene hatt negativ kjøpekraftsutvikling. Det er også sannsynlig at pensjonistene taper kjøpekraft i mellomoppgjøret senere i år. Pensjonistforbundet har

kritisert dette for å være usosialt, og påpeker dette bidrar til at de økonomiske forskjellene mellom pensjonister forsterkes.

Tidligere hadde pensjonistene forhandlingsrett, og Pensjonistforbundet krever nå at denne blir gjeninnført for å bøte på kjøpekraftsutviklingen. Arbeiderpartiet støtter pensjonsreformen, og mener den må ligge fast også i fremtiden.

Samtidig mener Hordaland Arbeiderparti at man, i tråd med et godt og velorganisert samfunnsliv, må involvere og gjøre pensjonistorganisasjonene ansvarlige i større grad ved å gjeninnføre reelle drøftinger mellom staten og pensjonistorganisasjonene. Dette er også i tråd med Arbeiderpartiets merknader i stortingsbehandlingen av trygdeoppgjøret i 2016. Arbeiderpartiet mener også at regjeringen må legge fram en egen proposisjon om trygdeoppgjøret for Stortinget etter at trygdeoppgjøret er ferdig.

Hordaland Arbeiderparti mener pensjonistorganisasjonenes drøftingsrett må gjeninnføres innenfor rammene av pensjonsreformen. Regjeringen må deretter legge fram en egen proposisjon om trygdeoppgjøret for Stortinget etter at trygdeoppgjøret er ferdig.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Bærekraftig rovdyrpolitikk

Hordaland Arbeiderparti mener at Norge må legge til rette for utvidelse av ulvesonen og bevaring av norske rovdyrstammer. Norge har underskrevet Bernkonvensjonen som legger opp til et utstrakt vern av europeiske arter av ville planter og dyr, og deres naturlige leveområder. Konvensjonen legger særlig vekt på vern av dyrearter som vandrer over større områder, som for eksempel ulven.

For å sikre en oppslutning om en god rovdyrpolitikk er det samtidig viktig at vi ivaretar samfunnets og menneskenes behov for en forvaltning som skaper tillit og demper konflikt mellom mennesker og rovdyr. Det er kun på en slik måte vi kan sikre en langsiktig og trygg forvaltning av rovdyrene.

Gaupa er det eneste ville kattedyret her til lands, som lenge har vært utrydningstruet. De siste årene har den gått fra å være en sårbar dyreart til å bli kategorisert som sterkt truet på gjeldende rødliste. Bestanden av gaupe er i dag på ca. 310 dyr spredt ut over hele landet. De fleste gaupesonene i Norge ligger under bestandsmålene. Og Hordaland Arbeiderparti mener at Norge har et ansvar for å ta vare på de gjenlevende gaupestammene i Norge og ønsker ikke å legge til rette for felling av gaupe.

Hordaland Arbeiderparti mener at:

- Norge må legge til rette for en rovdyrforvaltning som ivaretar nødvendigheten av naturmangfold og våre internasjonale forpliktelser i henhold til Bernkonvensjonen
- Streifdyr må ikke inkluderes i de norske bestandsmålene for rovdyr
- Miljødirektoratet kan ikke vurdere felling når ulve- eller gaupebestanden er under bestandsmålet.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Krav til private velferdstilbydere

I dag har vi en rekke eksempler på private selskaper som driver sykehjem, barnevernsinstitusjoner, rehabilitering for rusavhengige, barnehager, asylmottak og en rekke andre velferdstilbud på anbud fra det offentlige, eller gjennom særskilte avtaler.

Vi vet at flere kommersielle velferdstilbydere først og fremst sparer penger gjennom dårligere lønns- og pensjonsvilkår enn det offentlige. Hordaland Arbeiderparti mener at det offentlige må stille krav om gode lønns, pensjons- og arbeidsvilkår i avtaler med private tilbydere. Våre velferdstjenester skal ikke finansieres av lavere lønninger og dårligere vilkår.

Hordaland Arbeiderparti mener at:

- Det må stilles krav til lønns- og pensjonsvilkår hos private velferdstilbydere.
- Det skal stilles like krav til innhold og kvalitet i offentlig og privat sektor.
- Fellesskapets penger skal gå til gode velferdstjenester, derfor må vi begrense muligheten for å ta ut profitt.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Kontantstøtte og barnehage

Kontantstøtte gis til foreldre som ikke benytter seg av barnehage tilbudet. Innførselen av kontantstøtteleven var et steg i retning av en familievennlig omsorgspolitik, og ble prioritert fremfor full barnehagedekning og makspris. Gruppen som i dag mottar kontantstøtte er langt mer homogen enn hva tilfellet var da den ble innført, og en rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende.

Hordaland Arbeiderparti mener kontantstøtteleven lever på lånt tid, og at kontantstøtten hemmer integreringen og likestillingen både i arbeidslivet og i hjemmet. Vi mener at pengene kan brukes bedre ved å sikre full barnehagedekning, minimum to opptak i året, og utvide ordningen med gratis kjernetid for bydeler og tettsteder med særskilte likestillingsutfordringer. Barnehagen er en av de viktigste arenaene for språk, sosialisering og integrering. Hordaland Arbeiderparti mener at det er avgjørende for en god integreringspolitikk at barn fra minoritetsfamilier med lav inntekt får tilbud om gratis kjernetid i barnehagen.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- Fjerne kontantstøtteleven

- Sikre alle barnefamilier umiddelbar rett til barnehageplass når behovet oppstår.
- Sikre at barn fra familier med lav inntekt får tilbud om gratis kjernetid i barnehagen.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Endring av kompetansekravet i matematikk for inntak til lærerstudier

Flere lærerutdanninger har et stort antall ledige studieplasser etter kompetansekravet i matematikk, som innebærer at søkerne må ha karakteren 4 eller bedre, ble innført. På enkelte grunnskolelærerutdanninger står 70 % av plassene åpne. Når antallet åpne studieplasser og ukvalifiserte lærere øker samtidig som Norge trenger flere lærere i årene fremover er det et regnestykke som ikke går opp. Å utdanne flere kvalifiserte lærere må prioriteres fremfor et krav om karakteren 4 i matematikk.

Hordaland Arbeiderparti vil:

- For å sikre nok kvalifiserte lærere i fremtiden må kompetansekrav i matematikk endres og sidestilles med kravet i norsk, som innebærer en karakter på 3 eller bedre.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet

Norske sjøfolk fortjener gode lønns- og arbeidsvilkår!

Norske sjøfolk har et lønnsnivå som ikke skiller seg fra sammenlignbare yrker på land. Internasjonale sjømannslønninger er imidlertid så lave at det ikke går å leve av slik lønn i Norge. Rundt 30 000 norske arbeidsplasser om bord på fartøy i norske farvann utfordres nå av at redere flagger ut til andre land. I Bergen kommune alene er det bosatt rundt 1536 sjøfolk ifølge Sjømannsorganisasjonene.

Norske havområder er et uregulert arbeidsmarked sammenlignet med fastlands Norge. Om det er mulig å i større grad å kunne stille krav til norske lønns- og arbeidsvilkår ved operasjoner i norske farvann, som enten er fast, eller av lengre varighet og/eller regelmessighet, er noe som det lenge har vært knyttet juridisk usikkerhet rundt.

I dag bruker Norge omlag 1,1 mrd. av dagens nettolønnsordning på sokkelen for å utjevne den konkurranseulempen norske rederier og sjøfolk har i konkurransen med skip og mannskap fra nasjonaliteter med vilkår langt fra norske standarder. Et regulert arbeidsmarked på sokkelen for rederier og sjøfolk uavhengig av flagg og nasjonalitet vil kunne spare fellesskapet for store midler, samtidig som det ville sikret et ryddig og konkurransenøytralt arbeidsmarked på norsk sokkel.

Lenge har utflagging vært en realitet for internasjonal skipsfart, men mer ukjent er det at norske redere i stadig større omfang presses til å flagge ut båter som har all sin virksomhet i

Norge. Dette er blant annet båter som er tilknyttet produksjonen av norsk olje og gass, frakter varer fra havn til havn langs norskekysten, eller er tilknyttet havbruksnæringen.

I alle andre bransjer i Norge er det krav om norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette hindrer sosial dumping. Når et skip flagges ut kan lønnen reduseres ned mot 35 kroner timen. Norske sjøfolk står i fare for å miste jobben og bli erstattet av billigere utenlandsk arbeidskraft. Konsekvensene for Bergen og våre stolte maritime tradisjoner kan bli store hvis så skjer, ved at arbeidsplasser og skatteinntekter forsvinner.

Norske sjøfolk sitter på verdifull kompetanse som er viktig for byen vår og nasjonen vår. En av de viktigste grunnene til at norsk maritim næring er verdensledende, er at den stadig blir tilført oppdatert erfaringsbasert kompetanse fra norske sjøfolk. Uten norske sjøfolk forsvinner kompetansen ut av landet. Bergen kommune står i fare for å miste verdifull kompetanse i en fremtidsrettet næring.

For å få lik konkurranse på norsk sokkel må det kunne stilles krav til aktørene om norske lønns- og arbeidsvilkår, slik myndighetene gjør i andre bransjer. Ved å gjøre dette sørger en for at Bergen og Norge i mange tiår fremover kan forsyne maritim industri med oppdatert, erfaringsbasert maritim kompetanse, samt opprettholdelse av viktige arbeidsplasser i Bergen.

Arbeiderpartiet i Bergen mener at det bør stilles krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for skip som jobber på kontrakter av en viss varighet på norsk sokkel.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøtet